

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор науково-методичної та
навчальної роботи

« 31 » 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні стратегії надання соціальних послуг

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

8.13010201 «Соціальна робота»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

соціальне адміністрування у громаді

(назва спеціалізації)

інститут, факультет

Інститут людини

відділення

(назва інституту, факультету, відділення)

2015 – 2016 навчальний рік

Сучасні стратегії надання соціальних послуг» для студентів за спеціальністю «Соціальна робота» : робоча програма / Денисюк О. М., Журавель Т. В., Лях Т. Л., Спіріна Т. П., Тимошенко Н. Є. – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 70 с.

Робоча програма «Сучасні стратегії надання соціальних послуг» для студентів за спеціальністю «Соціальна робота»

Розробники:

Денисюк О.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (**Модуль 6. Соціальна терапія**)

Лях Т.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (**Модуль 2. Соціальна експертиза, Модуль 4. Методика організації та проведення адвокаційних кампаній**)

Спіріна Т.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (**Модуль 1. Соціальні інновації**)

Журавель Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (**Модуль 5. Мотиваційне консультування у соціальній роботі**)

Тимошенко Н.Є., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (**Модуль 3. Соціальна media-ція, фасилітація та менторська підтримка**)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Протокол від «28» серпня 2015 року № 6.

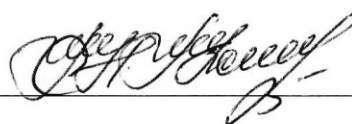
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

(Т.Г. Веретенко)

Розподіл годин звірено з навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

Н.А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	9
I. Опис предмета навчальної дисципліни	9
II. Тематичний план навчальної дисципліни	10
III. Програма курсу «Сучасні стратегії надання соціальних послуг»	14
Модуль 1. Соціальні інновації	14
Модуль 2. Соціальна експертиза	22
Модуль 3. Соціальна медіація, фасилітація та менторська підтримка	33
Модуль 4. Методика організації та проведення адвокаційних кампаній	42
Модуль 5. Мотиваційне консультування у соціальній роботі	49
Модуль 6. Соціальна терапія	58
IV. Методи навчання	68
V. Методичне забезпечення курсу	68
VI. Питання до екзамену	69
VII. Критерії оцінювання	70

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні стратегії надання соціальних послуг.

Наразі в Україні відбувається реформа системи надання соціальних послуг, розробляються механізми соціального замовлення, переосмислюється роль державних соціальних служб та неурядових організацій у здійсненні соціальної роботи у громадах із сім'ями, дітьми та молоддю. Перед сучасним соціальним працівником постають нові соціальні проблеми, які потребують вирішення, розширюється коло об'єктів соціальної роботи, що накладає відбиток і на розширення, а інколи й повну зміну його функціональних обов'язків.

Система надання соціальних послуг – це важливий елемент соціально-економічного та територіального вирівнювання регіонів і громад, а її розвиток є частиною зобов'язань України щодо виконання Європейської соціальної хартії. Стаття № 14 Хартії визначає, що країни, які до неї приєдналися, зобов'язуються: сприяти функціонуванню служб або створювати служби, які, завдяки використанню методів соціальної роботи, сприяли б підвищенню добробуту і розвитку як окремих осіб, так і груп осіб у суспільстві, а також їхній адаптації до соціального середовища; заохочувати окремих осіб та добровільні або інші організації до участі у створенні та функціонуванні таких служб.

На виконання міжнародних зобов'язань держави, а також відповідно до визначених у Програмі реформ на 2010-2014 рр. пріоритетів соціального розвитку, в Україні розпочалися системні трансформації національної соціальної політики, зокрема сфери соціального обслуговування населення в частинах: створення ефективної системи надання соціальних послуг, підвищення їх якості та рівня задоволення потреб отримувачів таких послуг; оптимізації мережі установ та закладів, що надають соціальні послуги; підвищення ефективності використання коштів та управління бюджетними видатками на соціальні послуги; впровадження стандартів якості соціальних послуг; забезпечення контролю за якістю соціальних послуг на підставі впровадження державних стандартів та забезпечення контролю за їх дотриманням; введення ринкових механізмів у функціонування системи соціальних послуг та запровадження механізму соціального замовлення соціальних послуг недержавним інституціям, які визнаються як рівні суб'єкти надання соціальних послуг.

Запропонований курс “Сучасні стратегії надання соціальних послуг” охоплює актуальні питання покращення соціального обслуговування населення.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

- Модуль 1. Соціальні інновації;
- Модуль 2. Соціальна експертиза;
- Модуль 3. Соціальна медіація, фасилітація та менторська підтримка;
- Модуль 4. Методика організації та проведення адвокаційних кампаній;
- Модуль 5. Мотиваційне консультування у соціальній роботі;
- Модуль 6. Соціальна терапія.

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні стратегії надання соціальних послуг» є: сприяння оволодінню студентами основними знаннями та вміннями, необхідними для надання інноваційних соціальних послуг з урахуванням сучасних тенденцій у міжнародній соціальній роботі.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні стратегії надання соціальних послуг» є:

- ознайомити з теоретико-методологічними засадами інновацій у соціальній сфері та особливостями діяльності соціального працівника щодо розробки та впровадження інноваційних соціальних послуг;

- сформувати мотиваційну, когнітивну та операційну складові готовності студентів до здійснення мотиваційного консультування у соціальній роботі з різними категоріями отримувачів послуг;

- ознайомити з технологією соціальної експертизи як інструментом вдосконалення управління соціальною сферою, сформувати навички організації соціальної експертизи та використання її результатів;

- ознайомити зі специфікою адвокаційної роботи соціального працівника та відпрацювати навички розробки, організації і проведення адвокаційних кампаній на локальному, регіональному та національному рівнях;

- розкрити сучасні наукові уявлення про соціальну терапію як вид соціальної роботи, основні форми та види соціальної терапії та сформувати вміння та навички їх практичного використання в роботі з різними групами клієнтів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати про: інновації, методологію інновацій та інноваційну діяльність; інновації в соціальній сфері; інноваційний потенціал особистості; особливості інноваційного процесу в соціальній службі; принципи вимірювання і показники ефективності інноваційної діяльності; сутність теорій зміни поведінки та мотивування до змін; соціальний ефект управління, проблеми його обліку і оцінки; місце досліджень соціальних ефектів в управлінському циклі; поняття, мету, об'єкти і предметну область соціальної експертизи; інституційно-правові засади соціальної експертизи; види експертиз і їх функціональне призначення; функції соціальної експертизи; організаційно-методичні основи проведення соціальної експертизи; базові організаційні форми (моделі) соціальної експертизи; вимоги, що пред'являються до експерта, відбір експертів і формування експертних груп, умови роботи експертів; методи експертизи, методи і прийоми обробки експертної інформації; вимоги до експертного висновку та особливості використання результатів соціальної експертизи; сутність понять «адвокація», «адвокаційна кампанія», історію виникнення та поширення адвокаційних кампаній у соціальній сфері, рівні адвокації; правове поле адвокаційної діяльності соціального працівника; методи адвокації; сутність та зміст соціальної терапії; методи та моделі соціальної терапії; особливості використання різних видів мистецтва в соціальній терапії; основні форми та види соціальної терапії;

вміти: системно уявляти розвиток соціальних інновацій; володіти навич-

ками опису інновацій та інноваційного процесу; долати перешкоди новим ідеям та новій практиці у соціальній роботі; організувати інноваційний процес співробітників соціальної служби; розрізняти теорії мотиваційного консультування у соціальній роботі; застосовувати інструменти мотиваційного консультування різних категорій отримувачів послугу соціальній роботі; застосовувати методи соціальної експертизи; виконувати функціональні ролі «експерт» та «координатор експертної групи»; визначати проблеми й суперечності у нормативно-правових актах, що призводять до дискримінації певних груп клієнтів соціальної роботи і потребують адвокації їхніх інтересів; залучати осіб, чи інтереси лобіюються, до розробки і проведення адвокаційних кампаній; готувати інформаційні повідомлення або доповідні записки; організувати зустрічі людей, які приймають рішення, з метою впливу на систему зсередини; готувати та проводити особисті зустрічі з метою лобювання інтересів клієнта (ів) соціальної роботи; створювати та проводити презентації; застосовувати техніку переконання шляхом театралізованих вистав; створювати прес-релізи та давати інтерв'ю ЗМІ; готувати та проводити прес-конференції; організувати та проводити кампанії з написання листів до органів державної влади; створювати та подавати петиції; писати листи та статті в газету; організувати громадські демонстрації та бойкоти; залучати знаменитостей до адвокаційної кампанії; готувати звіти про дослідження з рекомендаціями про реформи; здійснювати моніторинг та оцінку діяльності з відстоювання інтересів; використовувати різноманітні методики в практиці роботи з різними групами клієнтів; оцінювати проблемні ситуації клієнта.

Компетенції студентів:

Професійно-базові: *деонтологічна* (Готовність до абсолютного дотримання моральних норм та етичних принципів у соціальній роботі); *діагностична* (Вміння оцінити критичні стани та ризики, які можуть виникати у клієнтів та надати відповідну допомогу. Вміння визначати та оцінювати актуальні соціальні проблеми, прогнозувати наступні зміни і впливи на соціальні об'єкти, визначати шляхи подолання проблем. Вміти організувати та координувати партнерство й взаємодію з іншими соціальними інституціями, громадськими організаціями, залучення їх для проведення оцінки потреб особи та сім'ї. Готовність здійснювати моніторинг і оцінку ефективності окремих втручань та програм. Вміння готувати рекомендації для прийняття управлінських рішень та соціального проектування в умовах, коли дослідницьке завдання важко піддається формалізації); *технологічна* (Готовність до розроблення та реалізації соціальних технологій з урахування специфіки регіону, динаміки часу та особливостей ситуації. Здатність здійснювати ефективний моніторинг та оцінку впровадження технологій); *правозахисна* (вміння аналізувати характер і зміст законодавчих актів та інших нормативних документів, що регулюють правові відносини в різних соціальних сферах. Здатність до захисту, допомоги, підтримки прав та інтересів різних соціальних груп. Здатність до правового захисту та представництво інтересів клієнта).

ентів. Здатність до узгодження правової і матеріально – економічної бази соціального захисту населення. Вміння оцінювати проекти нормативно-правових актів, соціальні проекти і програми на предмет їх відповідності законним інтересам громадян і надавати висновок про доцільність та допустимість їх реалізації);

Професійно-спеціальні: *розуміння основ соціальної політики* (Розуміння соціальних проблем, соціальної структури й процесів на рівні суспільства та громади. Здатність використовувати знання в галузі соціальної політики, актуальних соціальних проблем та підходів у організації надання допомоги отримувачам послуг. Готовність до здійснення підготовки аналітичних, дослідницьких робіт у галузі соціальної політики); *розуміння економічних основ соціальної роботи* (Вміння організовувати економічну діяльність соціальних установ та здійснювати економічний та фінансовий аналіз діяльності соціальних установ. Вміння планувати та впроваджувати програми допомоги клієнтам, включаючи кризове втручання та направлення до закладів, які надають фінансову та юридичну допомогу, помешкання, медичне лікування та інші послуги. Готовність до здійснення на підприємствах, в установах, організаціях, незалежно від форми власності перевірки правильності заповнення і видачі документів, пов'язаних із нарахуванням та виплатою доходів і майновим станом, що враховується під час визначення права на отримання державної соціальної допомоги та обчислення її розміру); *володіння методикою соціологічного дослідження та методами статистики* (Оперування основними методами та техніками соціологічних досліджень, методами статистики; розуміння суспільних пріоритетів, соціальних процесів та суспільних відносин; здатність до проектування соціологічних досліджень, аналізу та інтерпретації їх результатів, використання у практичній діяльності); *розуміння соціально-психологічних особливостей різних категорій отримувачів послуг* (Вміння вибудовувати і підтримувати робочі стосунки з отримувачем послуг, оцінювати, розуміти й інтерпретувати поведінку. Здатність використовувати широкий спектр прийомів і засобів розв'язання соціально-психологічних проблем отримувачів послуг, їх варіативність у застосуванні державними, громадськими, приватними установами та організаціями соціальної сфери. Вміння провести інтерв'ю із клієнтом, здійснювати оцінку потреб клієнтів, складати індивідуальний план та впроваджувати його разом із отримувачем послуг з урахуванням його соціально-психологічних особливостей. Здатність допомогти клієнтам розвинути необхідні вміння та навички, а також забезпечення доступу до відповідних ресурсів та служб, необхідних для подолання складних життєвих обставин); *здатність до створення здоров'язберігаючого простору* (Здатність до формування здоров'язберігаючої поведінки у отримувачів послуг. Здатність до створення здоров'язберігаючого простору під час професійної діяльності. Готовність до впровадження діяльності зі збереження та зміцнення громадського здоров'я, вміння створювати відповідні умови); *вміння планувати та здійснювати професійний саморозвиток та вдосконалення* (Здатність навчатися протягом життя, підвищувати професійну компетентність,

планувати і здійснювати професійний саморозвиток, самопізнання, самовизначення, самоорганізацію; планувати програму професійного самовдосконалення); *вміння здійснювати адвокаційну діяльність та менторську підтримку* (Вміння здійснювати адвокаційну діяльність та менторську підтримку, формувати підтримуючу мережу клієнта. Здатність виконувати супервізорські функції в соціальній роботі (освітню, підтримуючу, контрольну): інформувати, роз'яснювати, спрямовувати колег, допомагати їм знайти необхідне рішення, радити, пропонувати нові методики і технології; надавати особистісну підтримку колегам, через зняття або пом'якшення напруження від роботи, пошук додаткових джерел підтримки життєвого тону фахівця); *вміння здійснювати соціальну терапію* (Володіння основними терапевтичними і практичними методами надання першої психологічної допомоги особі чи групі осіб у вирішенні певних емоційних проблем, розвитку соціальних навичок подолання стресу, зміні ціннісних орієнтацій, спрямуванні асоціальних орієнтацій у конструктивне русло. Володіння терапевтичними загальними і конкретними технологіями соціальної терапії (трудова терапія, терапія самовиховання, арттерапія, ігрова терапія тощо). Вміння працювати у команді із психотерапевтом); *вміння розробляти впроваджувати інноваційні форми та методи соціальної роботи* (Знання інноваційних форм та методів соціальної роботи з різними групами отримувачів послуг.

Здатність адаптовувати інноваційні форми і методи роботи до сучасних реалій).

Програмні результати навчання: знання теоретичних основ соціального обслуговування населення; знання інноваційних видів соціальних послуг та вміння їх застосовувати в процесі соціальної роботи.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 420 годин/ 14 кредитів ECTS.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 420 год., з них 40 год. – лекції, 10 год. – семінарські заняття, 62 год. – практичні заняття, самостійна робота – 250 год., модульний контроль – 28 год.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Сучасні стратегії надання соціальних послуг» завершується складанням *екзамену*.

Структура програми навчальної дисципліни

«Сучасні стратегії надання соціальних послуг»

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 14	Галузь знань 1301 Соціальне забезпечення Напрямок підготовки: -----	Обов'язкова	
Модулів – 6	Спеціальність: 8.13010201 «Соціальна робота»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 14		5-й	
Загальна кількість годин – 420		Семестр	
		9-10	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Освітньо-професійний рівень: Магістерський (другий)	Лекції	
		40 год.	
		Практичні, семінарські	
		72 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		250 год.	
		Підготовка до екзамену:	
		30 год.	
Вид контролю:			
Екзамен			

II. Тематичний план навчальної дисципліни «Сучасні стратегії надання соціальних послуг»

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Семестровий контроль	Підсумковий контроль
Модуль 1 . Соціальні інновації										
<i>Змістовний модуль 1. Соціальні інновації в українській сучасності</i>										
1.1.1	Соціальні інновації: поняття, види, суб'єкти	28	8	2	4	2	0	20	0	2
	<i>Разом:</i>	28	8	2	4	2	0	20	0	2
<i>Змістовний модуль 2. Подолання перешкод при впровадженні інновацій</i>										
1.2.1	Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу	30	8	2	4	2	0	20	0	2
	<i>Разом:</i>	30	8	2	4	2	0	20	0	2
	<i>ВСЬОГО:</i>	60	16	4	8	4	0	40	0	4
Модуль 2. Соціальна експертиза										
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та практичне значення соціальної експертизи</i>										
2.1.1	Мета, завдання та прикладне значення соціальної експертизи.	13	2	2				10		1
2.1.2	Прикладне значення соціальної експертизи	15	4	2	2			10		1
	<i>Разом:</i>	28	6	4	2			20		2
<i>Змістовний модуль 2. Методичні основи проведення соціальної експертизи</i>										
2.2.1	Методи соціальної експертизи	17	6	2		4		10		1
2.2.2	Результати соціальної експертизи та специфіка їх використання	15	4	2		2		10		1
	<i>Разом:</i>	32	10	4		6		20		2
	<i>ВСЬОГО:</i>	60	16	8	2	6		40		4

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Семестровий кот- роль	Підсумковий контроль
Модуль 3. Соціальна медіація, фасилітація та менторська підтримка										
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи соціальної медіації</i>										
3.1.1	Соціальна медіація: сутність та основа	13	2	2				10		1
3.1.2	Діяльність соціального працівника з медіаторами як посередниками у розв'язанні конфліктів	17	6	2		4		10		1
	<i>Разом:</i>	30	8	4		4		20		2
<i>Змістовий модуль 2. Впровадження інновацій у соціальній сфері</i>										
3.2.1	Фасилітація як сучасна соціальна технологія розв'язання соціальних питань	15	4	2		2		10		1
3.2.2	Менторська підтримка як інноваційна діяльність в соціальній сфері	15	4	2		2		10		1
	<i>Разом:</i>	30	8	4		4		20		2
	ВСЬОГО:	60	16	8		8		40		4
Модуль 4. Методика організації та проведення адвокаційних кампаній										
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та практичне значення адвокації</i>										
4.1.1	Адвокаційна діяльність соціального працівника	26	6	2		2		20		2
	<i>Разом:</i>	26	6	2		2		20		2
<i>Змістовний модуль 2. Організація адвокаційних кампаній</i>										
4.2.1	Методи адвокації	34	10	2		10		20		2
	<i>Разом:</i>	34	10	2		10		20		2
	ВСЬОГО:	60	16	4		12		40		4
Модуль 5. Мотиваційне консультування у соціальній роботі										
<i>Змістовий модуль 1. Теорії зміни поведінки та мотивування до змін</i>										

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Семестровий контроль	
5.1.1	Теорії мотивації	12	4	2		2		8		
5.1.2	Модель зміни поведінки	14	4	2		2		8	2	
	<i>Разом:</i>	26	8	4		4		16	2	
<i>Змістовий модуль 2. Теоретичні засади мотиваційного консультування у соціальній роботі</i>										
5.2.1	Сутність мотиваційного консультування, принципи, структура	12	4	2		2		8		
5.2.2	Стратегії мотиваційного консультування та етапи зміни поведінки	16	4	2		2		10	2	
	<i>Разом:</i>	28	8	4		4		18	2	
<i>Змістовий модуль 3. Інструменти мотиваційного консультування у соціальній роботі</i>										
5.3.1	Інструменти мотиваційного консультування отримувачів послуг.	12	4			4		8		
5.3.2	Техніки балансу прийняття рішення.	10	2			2		8		
5.3.3	Етапи вирішення проблеми, подолання опору.	14	2			2		10	2	
	<i>Разом:</i>	36	8			8		26	2	
	ВСЬОГО:	90	24	8		16		60	6	
Модуль 6. Соціальна терапія										
<i>Змістовий модуль 1. Соціальна терапія як вид соціальної роботи</i>										
6.1.1	Сутність та зміст соціальної терапії	9	4	2		2		5		
6.1.2	Історичний огляд використання різних видів мистецтва в соціальній терапії	16	4	2		2		10	2	
	<i>Разом:</i>	25	8	4		4		15	2	
<i>Змістовий модуль 2. Методика здійснення соціальної терапії</i>										
6.2.1	Методи соціальної терапії	9	4	2		2		5		

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Семестровий контроль	Підсумковий контроль
6.2.2	Основні форми соціальної терапії. Соціальна терапія з різними групами клієнтів	16	4	2		2		10		2
	<i>Разом:</i>	25	8	4		4		15		2
<i>Змістовий модуль 3. Соціальна терапія у практичній соціальній роботі</i>										
6.3.1	Арт-терапія					2		6		
6.3.2	Казкотерапія					2		8		
6.3.3	Тілесно-рухова терапія					2		8		
6.4.4	Ігрова терапія					2		8		2
	<i>Разом:</i>	40				8		30		2
	ВСЬОГО:	90	24	8		16		60		6
Разом за навчальною дисципліною:		420	112	40	10	62	0	250	30	28

III. Програма

Модуль 1 . Соціальні інновації

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Соціальні інновації в українській сучасності»

Лекція 1. Соціальні інновації: поняття, види, суб'єкти (2 год.).

Визначення інновацій. Особливості соціальних інновацій. Наукові підходи до класифікації інновацій. Види соціальних інновацій. Суб'єкти інновацій. Інноваційна діяльність, інноваційний процес та інноваційний потенціал особистості.

Основні поняття теми: інновація, інноватика, новація, новинка, новатор.

Семінарське заняття 1. Сутність і завдання інноваційної діяльності. (2 год.).

Семінарське заняття 2. Підходи до класифікації інновацій (2 год.).

Практичне заняття 1. Розробка послідовності створення та впровадження інновацій у соціальній сфері (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Подолання перешкод при впровадженні інновацій»

Лекція 2. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу (2 год.).

Пасивний та активний опір змінам. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу. Стратегії управління ризиками. Сутність якісних та кількісних методів оцінювання ризиків при впровадженні інновацій.

Основні поняття теми: інновація, зміни, ризики, методи оцінювання ризиків, стратегії управління.

Семінарське заняття 3. Соціальна ефективність інноваційної діяльності (2 год.).

Семінарське заняття 4. Форми та методи стимулювання впровадження інновацій у соціальній сфері (2 год.).

Практичне заняття 2. Розробка моделі впровадження інновацій у соціальній сфері (навести конкретний приклад). (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Соціальні інновації»

Разом: 60 год., лекції – 4 год., семінарські заняття – 8 год., практичні заняття – 4 год., самостійна робота – 40 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	1		2	
Назва модуля	Соціальні інновації в українській сучасності		Подолання перешкод при впровадженні інновацій	
Кількість балів за модуль	64		64	
Лекції	1		2	
Теми лекцій	Соціальні інновації: поняття, види, суб'єкти (1 бал)		Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу (1 бал)	
Теми семінарських занять	Сутність і завдання інноваційної діяльності (11 балів) ¹	Підходи до класифікації інновацій (11 балів)	Соціальна ефективність інноваційної діяльності (11 балів)	Форми та методи стимулювання впровадження інновацій у соціальній сфері (11 балів)
Теми практичних занять	Розробити послідовність створення та впровадження інновацій у соціальній сфері (11 балів)		Розробити модель впровадження інновацій у соціальній сфері (11 балів)	
Самостійна робота	5 балів		5 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	Залік			
Розрахунок	100 балів – семестр, $128:100=1,28$, Студент набрав <u>A</u> балів, Розрахунок: $A: 1,28=$ загальна сума балів			

¹ Тут і далі – 11 балів: 1 бал – за відвідування; 10 балів – відповідь

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І «Соціальні інновації в українській сучасності»

Семінарське заняття 1. Сутність і завдання інноваційної діяльності (2 год.).

1. Аналіз понять «інновація», «новація», «новизна». Чи можна ототожнювати все нове з прогресивним і сучасним?
2. Види соціальних інновацій?
3. У чому полягає цінність передового новаторського досвіду для спеціаліста соціальної сфери, який займається інноваційною діяльністю?
4. Культура соціальних інновацій.
5. Методи розвитку інноваційної поведінки спеціаліста соціальної сфери.
6. Охарактеризуйте особливості інноваційного розвитку в Україні.

Література

Основна література: 1, 2, 3

Додаткова література: 3, 9, 10, 11

Семінарське заняття 2. Підходи до класифікації інновацій (2 год.).

1. Підходи до класифікації інновацій.
2. Охарактеризуйте зміст життєвого циклу інновацій.
3. Якими способами може відбуватися процес передавання інновацій з одного етапу життєвого циклу на інший?
4. У чому виявляється циклічний характер інновацій у соціальній сфері?
5. Охарактеризуйте можливі варіанти поширення інновацій у соціальній сфері.

Література

Основна література: 1, 2, 3

Додаткова література: 2, 3, 9, 10, 13, 14

Практичне заняття 1. Розробити послідовність створення та впровадження інновацій у соціальній сфері (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 «Подолання перешкод при впровадженні інновацій»

Семінарське заняття 3. Соціальна ефективність інноваційної діяльності (2 год.).

1. Вплив організаційної культури на формування інноваційно активної поведінки працівників соціальної сфери.

2. Причини низької інноваційної активності працівників соціальної сфери.
3. Охарактеризуйте аспекти аналізу та оцінювання інновацій.

Література

Основна література: 1, 2, 3

Додаткова література: 1, 6, 7, 10, 18

Семінарське заняття 4. Форми та методи стимулювання впровадження інновацій у соціальній сфері (2 год.).

1. Складові і принцип дії мотиваційного механізму інноваційної діяльності
2. Охарактеризуйте складові та принцип дії мотиваційного механізму інноваційної діяльності.
3. Опишіть відмінності між мотивами і стимулами.
4. У чому полягають особливості стимулювання інноваційної діяльності у соціальній сфері?

Література

Основна література: 1, 2, 3

Додаткова література: 1, 6, 7, 16, 17

Практичне заняття 2. Розробити модель впровадження інновацій у соціальній сфері (2 год.).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Соціальні інновації: поняття, види, суб'єкти (20 год.)

1. Складіть термінологічний словник.

2. Проаналізуйте Закон України «Про інноваційну діяльність», визначте сильні та слабкі сторони.
3. Проаналізуйте, що є найтипівішим для інновацій у соціальній сфері.

Самостійна робота 2. Умови забезпечення інноваційної діяльності (20 год.)

1. Проаналізуйте можливі шляхи співробітництва державних та громадських організацій у соціальній сфері.
2. У чому полягають основні проблеми у впровадженні інновацій у соціальній сфері?
3. Складіть графічну схему (алгоритм дій) щодо впровадження інновацій.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл.

Таблиця

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I «Соціальні інновації в українській сучасності»		
Теми 1. Соціальні інновації: поняття, види, суб'єкти (20 год.)	Семінарське заняття, практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, залік	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II «Подолання перешкод при впровадженні інновацій»		
Тема 2. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу (20 год.)	Семінарське заняття, практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, залік	5
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Соціальні інновації» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсу-

мкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (2x1)	2
2.	Відвідування семінарських занять (4x1)	4
3.	Відвідування практичних занять (2x1)	2
4.	Відповідь на семінарських заняттях (10x4)	40
5.	Відповідь на практичних заняттях (10x2)	20
6.	Модульні контрольні роботи (2x25)	50
7.	Самостійна робота (2x5)	10
Максимальна кількість балів		128
Форма контролю -залік	100 балів – семестр $128:100=1,28$ Студент набрав <u>A</u> балів Розрахунок: $A: 1,28=$ _____ балів Оцінка за шкалою	

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Соціальні інновації».

Таблиця

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модулі (поточне оцінювання)										ІНДЗ (есе)	Залік
Змістовний модуль I					Змістовний модуль II						
64					86						
Л1	С1-2	П1	МК	СР 1	Л2	С3-4	П2	СР 2	МК		
1	22	11	25	5	1	22	11	5	25	30	100 балів – семестр, 128:100=1,28, Студент набрав <u>A</u> балів, Розрахунок: A: 1,28=_____ загальна сума балів

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. / І. М. Дичківська – К.: Академвидав, 2004. – 340 с.
2. Журавель Т. В. Сходинки: просвітницько-профілактичні тренінгові заняття з підлітками: Навч.-метод. посібник для соціальних педагогів, соціальних працівників, аутріч-працівників, практичних психологів / Т. В. Журавель, В. В. Лях, Т. Л. Лях, Г. Б. Скіпальська // За наук. ред. проф. І. Д. Звереві – К. : Видавничий дім "Калита", 2010. – 164 с.
3. Стадник В. В. Інноваційний менеджмент : Навчальний посібник. / В. В. Стадник, М. А. Йохна – К. : Академвидав, 2006. – 464 с.

Додаткова:

1. Антонюк Л. А. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації / Л. А. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук – К. : КНЕУ, 2003.
2. Басов Н. В. Инновация как фактор социальной самоорганизации / Н. В. Басов // Журн. социологии и социальной антропологии. — 2008. — Т. XI, № 4. — С. 185–203.
3. Бойко-Бойчук Л. В. Поняття «соціальноінновація»: типівизначень, прикладизастосування / Л. В. Бойко-Бойчук // Наука та інновації. — 2009. — Т. 5. — № 3. — С. 94–99.
4. Буркова Л. В. Соціономічні професії: підготовка спеціалістів у вищих навчальних закладах (теоретико-методологічний аспект) : монографія. - К. : ВІКНУ, 2010. – 210 с.

5. Інноваційні моделі соціальних послуг. Проекти Українського фонду соціальних інвестицій. [Т. В. Брижоватий, В. С. Довбня, Л. П. Дума та ін.] ; за ред. Н. В. Кабаченко. – К. : ЗАТ «ВІПОЛ». – 2006. – 320 с.
6. Інноваційні моделі соціальних послуг. Проекти Українського фонду соціальних інвестицій. Том 2. [Т. В. Брижоватий, Л. П. Дума, О. О. Савченко та ін.] ; за ред. Н. М. Шкуратової. – К. : ТОВ «ЛЛЛ». – 2007. – 159 с.
7. Інноваційні моделі соціальних послуг. Проекти Українського фонду соціальних інвестицій. Том 3. [Л. В. Бондарчук, Л. П. Дума, Н. В. Кабаченко та ін.] ; за ред. Н. М. Шкуратової. – К. : ТОВ «ЛЛЛ». – 2007. – 320 с.
8. Кузьмин А. Мониторинг и оценка социальных программ. –Доступно з [www. processconsulting](http://www.processconsulting).
9. Кучко Е.Е. Социальные инновации: подходы к определению и классификации / Е.Е. Кучко // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2011. – № 941. – С. 27-33.
10. Освітні технології / За ред. О. М. Пехоти. – К.: А.К.С., 2002. – 256 с.
11. Павленко І. А. Економіка та організація інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / І. А.Павленко -Режим доступу: studentam.kiev.ua/content/view/697/93/
12. Підготовка волонтерів до роботи у службі «Телефон Довіри» : [метод. посіб.] / [Н. П. Архангельська, С. П. Бабарика, С. Я. Беляєва та ін.]. - К. : ДЦССМ, 2003. - 116 с.
13. Романов В. Л. Социально-инновационный вызов государственному управлению [Электронный ресурс] / В. Л. Романов. — Режим доступа : <http://spkurdyumov.narod.ru/Romanov333.htm>
14. Семигіна Т. В. Інновації у соціальних службах : навч.-метод. посіб. / Т. В. Семигіна, В. В. Покладова, І. М. Грига та ін. – К. : Університетське видавництво «Пульсари», 2002. – 168 с.
15. Семигіна Т.В, Методичні матеріали до теми «Соціальні інновації». – К., 1999. – 14 с.
16. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників /За заг. ред. А.Й.Капської, І.М.Пінчук, С.В.Голстоухової. – К., 2000. – 260 с.
17. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.vlc.net.ua/PUBLIK/Mono58.htm
18. Федулова Л. І. Соціальні інновації в системі соціально-економічних відносин [Електронний ресурс] / Л. І. Федулова. — Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/60-74.pdf

Модуль 2. Соціальна експертиза

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Теоретичні основи та практичне значення соціальної експертизи»

Лекція 1. Мета та завдання соціальної експертизи. Прикладне значення соціальної експертизи (2 год.).

Соціальний ефект управління: проблеми його обліку і оцінки. Місце досліджень соціальних ефектів в управлінському циклі. Соціальна експертиза: поняття, мета, об'єкти і предметна область. Види експертиз і їх функціональне призначення. Функції соціальної експертизи.

Суб'єкти соціальної експертизи та їх функції. Принципи організації експертизи. Організаційна схема проведення соціальної експертизи. Базові організаційні форми (моделі) соціальної експертизи.

Основні поняття теми: соціальна експертиза, облік, оцінка, соціальний ефект.

Лекція 2. Суб'єкти експертних оцінок (2 год.).

Суб'єкти соціальної експертизи та їх функції. Принципи організації експертизи. Організаційна схема проведення соціальної експертизи. Базові організаційні форми (моделі) соціальної експертизи

Основні поняття теми: соціальна експертиза, види соціальної експертизи, експертна діяльність, експерт.

Семінарське заняття 1. Організація соціальної експертизи у соціальній роботі (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Методичні основи проведення соціальної експертизи»

Лекція 3. Методи соціальної експертизи (2 год.).

Поняття методу експертизи. Класифікація методів соціальної експертизи. Методи і прийоми обробки експертної інформації.

Основні поняття теми: соціальна експертиза, метод, методи соціальної експертизи, класифікація, прийоми, обробка експертної інформації.

Практичне заняття 1-2. Сутність методів соціальної експертизи (4 год.).

Лекція 4. Результати соціальної експертизи та специфіка їх використання (2 год.).

Підготовка результатів соціальної експертизи. Вимоги до експертного висновку. Процедури прийняття підсумків соціальної експертизи. Використання результатів соціальної експертизи.

Основні поняття теми: соціальна експертиза, метод, методи соціальної експертизи, класифікація, прийоми, обробка експертної інформації.

Практичне заняття 3. Підготовка результатів соціальної експертизи (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.).

Навчально-методична карта модуля «Соціальна експертиза»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 2 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота – 40 год., підсумковий контроль – 2 год.

Модулі	1		2		
Назва модуля					
Кількість балів за модуль	43		65		
Лекції	1	2	3	4	
Теми лекцій	Мета та завдання соціальної експертизи. Прикладне значення експертизи (1 бал)	Суб'єкти експертних оцінок (1 бал)	Методи соціальної експертизи (1 бал)		Результати соціальної експертизи та специфіка їх використання (1 бал)
Теми семінарських занять	Організація соціальної експертизи у соціальній роботі (11 балів)				
Теми практичних занять			Сутність методів соціальної експертизи (11 балів)	Сутність методів соціальної експертизи (11 балів)	Підготовка результатів соціальної експертизи (11 балів)
Самостійна робота	5 балів		5 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Розрахунок	108:100=1,08. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,08=XX балів (загальна кількість балів).				

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Теоретичні основи та практичне значення соціальної експертизи»

Семінарське заняття 1. Організація соціальної експертизи у соціальній роботі (2 год.).

Види експертиз. Функції соціальної експертизи. Принципи організації соціальної експертизи. Організаційна схема проведення соціальної експертизи. Вимоги до експерта для проведення соціальної експертизи. Проблема відбору експертів і формування експертних груп. Умови роботи експертів. Особливості експертної діяльності.

Література

Основна література: 4

Додаткова література: 4, 8, 9, 14

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Методичні основи проведення соціальної експертизи»

Практичні заняття 1, 2. Сутність методів соціальної експертизи (4 год.).

Група методів соціальної експертизи на основі критичного аналізу (дповідна записка, аналітична записка, відгук, рецензія). Соціологічні методи, які використовуються у соціальній експертизі (анкетування, інтерв'ю, метод фокус-груп). Група методів соціальної експертизи, що ґрунтуються на психологічній активізації творчості (мозковий штурм, суд, комісія, ситуаційний аналіз).

Сценарні методи, які застосовуються у соціальній експертизі (сценарій, сценарні розробки). Група методів соціальної експертизи, орієнтовані на інформаційну взаємодію (метод Дельфі та його модифікації). Група методів соціальної експертизи, орієнтовані на систематизацію варіантів (морфологічний аналіз та його модифікації).

Література

Основна література: 1, 4, 5

Додаткова література: 2, 3, 6, 8, 10

Практичне заняття 3. Підготовка результатів соціальної експертизи (2 год.).

Експертний висновок. Вимоги до експертного висновку. Процедури прийняття підсумків соціальної експертизи. Використання результатів соціальної експертизи.

Література

Основна література: 1, 3, 4

Додаткова література: 8, 10, 11, 14

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Теоретичні основи та практичне значення соціальної експертизи (20 год.)

1. Здійснити порівняльну характеристику соціальної експертизи та інших видів експертиз (за призначенням; основними завданнями; місцем експертизи у прийнятті управлінського або іншого рішення) на прикладі конкретних експертиз за вибором студента.
2. Здійснити аналіз нормативного забезпечення державної і громадської соціальної експертизи на основі вивчення одного з нормативних і правових документів (закони, положення тощо) про проведення соціальної експертизи на державному, регіональному або місцевому рівні (за вибором студента).
3. Здійснити аналіз діяльності суб'єктів державної та громадської соціальної експертизи на основі вивчення нормативних правових документів, які регламентують діяльність учасників соціальної експертизи (закони, положення, розпорядження тощо) і прикладів проведення соціальної експертизи цим органом.
4. Провести аналіз організації процесу соціальної експертизи стосовно розподілення функцій суб'єктів експертизи, можливостей реалізації різноманітних організаційних моделей соціальної експертизи на основі вивчення нормативного правового документу (закон, положення) про проведення соціальної експертизи.

Самостійна робота 2. Методичні основи проведення соціальної експертизи (20 год.)

1. Обґрунтувати та сформулювати вихідні положення для проведення соціальної експертизи: об'єкт експертизи (соціальний проект, нормативний і правовий акт, соціальна програма тощо); мета соціальної експертизи; учасники соціальної експертизи (замовник-організатор-виконавець); організаційна модель соціальної експертизи.

2. Визначити кількісний та якісний склад експертної групи, методи її формування; сформулювати основні підходи/умови роботи організатора з цією експертною групою.
3. Обрати доречний (і) метод (и) проведення експертизи обраного об'єкту; обрати вид (и) експертних оцінок, які будуть використані у межах обраного (их) методу (ів). Обґрунтувати свій вибір і визначити, яка експертна інформація буде отримана за допомогою цього методу (ів).
4. Сформувати пакет підсумкової документації проведеної експертизи; визначити основні змістовні положення результатів цієї експертизи; запропонувати можливі варіанти оцінки якості результатів експертизи.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл.

Таблиця

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1		
«Теоретичні основи та практичне значення соціальної експертизи»		
Теми 1-2. Мета та завдання соціальної експертизи. Прикладне значення експертизи. Суб'єкти експертних оцінок (21 год.).	Семінарське заняття, модульний контроль	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2		
«Методичні основи проведення соціальної експертизи»		
Теми 3-4. Методи соціальної експертизи. Результати соціальної експертизи та специфіка їх використання (15 год.)	Семінарське заняття, практичне заняття, модульний контроль	5
<i>Разом: 36 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Семінарські заняття	11
2.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
3.	Самостійна робота	10
4.	Практичні заняття	33
5.	Відвідування лекцій	4
108:100=1,08. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,08=XX балів (загальна кількість балів).		

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення модуля «Соціальна експертиза».

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовний модуль I					Змістовний модуль II					Сума		
43					65							
Л1	Л2	С1	СР 1	МК 1	Л3	П1	П2	Л4	П3	СР 2	МК 2	108:100=1,08. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,08=XX балів (загальна кількість балів).

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Дайте визначення поняття «соціальний ефект»
2. Обґрунтуйте рівні формування соціальних ефектів управлінських заходів та їхній взаємозв'язок
3. Перерахуйте причини, що обумовлюють необхідність попередньої оцінки соціальних впливів проектів управлінської діяльності
4. Поясніть, у чому полягають труднощі вимірювання / оцінки соціальних впливів управлінських проектів
5. Перерахуйте характерні риси експертизи та основні передумови її використання для оцінки соціальних ефектів.
6. Поясніть, у чому полягає потенціал використання соціальної експертизи на різних рівнях управлінського циклу розробки та реалізації проектів
7. Дайте визначення поняття «соціальна експертиза»

8. Перерахуйте можливі об'єкти соціальної експертизи
9. Обґрунтуйте масштаб та рівень соціальної експертизи та їхній взаємозв'язок з вирішенням управлінських завдань
10. Сформулюйте основні відмінні риси, переваги й недоліки внутрішньої та зовнішньої соціальної експертизи
11. Обґрунтуйте, у яких випадках використання соціальної експертизи є обов'язковим елементом процесу управління
12. Поясніть у чому відмінність між соціальною та громадською експертизами
13. Перерахуйте відомі Вам види експертиз та їх особливості
14. Перерахуйте та обґрунтуйте функції, які реалізує соціальна експертиза у процесі управління
15. Обґрунтуйте сутність проектувальної функції соціальної експертизи
16. Дайте характеристику використання соціальної експертизи для оцінки конкурсних проектів
17. Визначте передумови використання соціальної експертизи у маркетинговій діяльності комерційних організацій
18. Перерахуйте та стисло охарактеризуйте суб'єкти соціальної експертизи
19. Перерахуйте та стисло охарактеризуйте суб'єкти експертної діяльності
20. Перерахуйте та стисло охарактеризуйте функції основних учасників проведення соціальної експертизи
21. Поясніть, у чому полягають сутність компетенції та компетентності замовника експертизи, і хто може виступати у даній ролі
22. Охарактеризуйте основні організаційні моделі соціальної експертизи
23. Перерахуйте основні завдання організатора соціальної експертизи
24. Перерахуйте та обґрунтуйте фактори, які обмовлюють прийняття рішення про необхідність проведення соціальної експертизи
25. Дайте визначення поняття «експерт»
26. Перерахуйте основні професійні якості експерту
27. Перерахуйте особистісні якості, якими має володіти експерт
28. Поясніть, у яких випадках експертами можуть бути цільові групи населення
29. Обґрунтуйте, які групи методів використовуються для відбору експертів та їх відмінності
30. Перерахуйте та поясніть, які питання мають бути відображені в угоді між організатором та експертом
31. Обґрунтуйте, у чому полягають умови ефективної роботи експертів
32. Перерахуйте та стисло охарактеризуйте основні проблеми експертної роботи
33. Наведіть приклади способів подолання суб'єктивізму експертних оцінок
34. Дайте визначення поняття «метод експертизи»

35. Дайте визначення поняття «експертна оцінка»
36. Перерахуйте основні види експертних оцінок
37. Поясніть сутність методів, які належать до групи «критичний аналіз»
38. Перерахуйте переваги та недоліки методів психологічної активізації творчості
39. Поясніть, у яких ситуаціях застосовують сценарні методи
40. Проаналізуйте особливості реалізації методів інформаційної взаємодії
41. Поясніть, у чому полягає головна перевага методів систематизації варіантів
42. Поясніть, у чому відмінність між очними та заочними, індивідуальними й груповими методами експертизи
43. Поясніть, у чому полягає головна відмінність між оціночним та рекомендованим експертним висновками
44. Перерахуйте вимоги до форми представлення експертного висновку
45. Проаналізуйте особливості змісту експертних висновків за соціальною проблемою
46. Проаналізуйте особливості змісту експертних висновків за законопроектом
47. Проаналізуйте особливості змісту експертних висновків за цільовою програмою
48. Поясніть, у яких випадках підсумком соціальної експертизи може стати поректна розробка
49. Перерахуйте компоненти підсумкової експертної документації
50. Поясніть, у чому полягають особливості використання оціночних і рекомендованих експертних висновків
51. Дайте визначення поняття «соціальні наслідки»
52. Дайте визначення поняття «соціальний проект»
53. Дайте визначення поняття «соціальний вплив»
54. Обґрунтуйте, які групи методів, з Вашої точки зору, є найбільш доцільними для соціальної експертизи
55. Поясніть, у чому схожість та відмінність соціологічних методів і методів інформаційної взаємодії
56. Проаналізуйте роль і функції організатора соціальної експертизи
57. Запропонуйте комбінації методів соціальної експертизи та поясніть, з якою метою вони можуть бути застосовані
58. Охарактеризуйте сутність методу Дельфі
59. Перерахуйте та стисло охарактеризуйте основні підходи й принципи реалізації методу фокус-груп
60. Перерахуйте та стисло охарактеризуйте види експертних оцінок

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Методыприкладныхсоциальныхисследований : уч. пособие / Автор. кол. : П. В. Романов, Е. Р. Ярская-Смирнова. – М. : ООО «Вариант», ЦСПГИ, ООО «НортМедиа», 2008. – 215 с.
2. Позбавлення батьківських прав: проведення соціальної експертизи в судах: Посібник / За ред. Семигіної Т. В. – К. : Четверта хвиля, 2006. – 140 с.
3. Показники розвитку громадянського суспільства в Україні / О. Ю. Вінніков, А. О. Красносільська, М. В. Лациба ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. — К. : Агентство “Україна”, 2012. – 80 с.
4. Социальная экспертиза : уч. пособие / Автор. кол. : Т. В. Власова, М. Д. Сущинская. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2009. – 152 с.
5. Соціальна робота (теорія і практика) / Автор. кол. : М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. – К. : Каравела, 2009. – 368 с.

Допоміжна:

1. Болотіна Н. Б. Соціальне законодавство України: гендерна експертиза. – К. : Логос, 2001. – 82 с.
2. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : курс лекцій [для вищ. навч. закл.] / Вайнола Р. Х. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2008. – 152 с.
3. Литвак Б. Г. Экспертные оценки и принятиерешений : уч. пос. / Б. Г. Литвак. – М. : Патент, 1996. – 271 с.
4. Медична та соціальна реабілітація / За заг. ред. І. Р. Мисули, Л. О. Вакуленко. – Тернопіль : Укрмедкнига , 2005. – 402 с.
5. Методика и технология работы социального педагога : учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / М. В. Шакурова. – М. : Академия , 2002 . – 272 с.
6. Семигіна Т. В. Словник із соціальної політики / Тетяна Валеріївна Семигіна. – К. : Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 253 с.
7. Соціальна робота (теорія і практика) : навчальний посібник / Л. Т. Тюття, І. Б. Іванова. – К. : Університет «Україна» , 2004 . – 408 с.
8. Соціальна робота : теорія і практика : навчальний посібник / Л. Т. Тюття, І. Б. Іванова. – К. : Знання , 2008 . – 574 с.
9. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики : міжвузівський зб. наук. пр.] / [упоряд.: С. Л. Катаєв, В. І. Подшивалкіна, Ю. І. Яковенко та ін.]. – К. : ДАКККіМ, 2002. – Вип. 11. – 234 с.
10. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В. А. Ядов. – М. : Омега-Л, 2007. — 567 с.
11. Технології соціальної роботи: ученик / Под ред. Е. И. Холостовой. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 400 с.

12. Технологии социальной работы в различных сферах жизнедеятельности : [учеб. пособ.] / [П. Д. Павленок, О. А. Аникеева, В. Н. Антошкин и др.] ; под ред. П. Д. Павленка. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Дашков и К, 2006. – 596 с.
13. Технології соціальної роботи : навчальний посібник / В. М. Шахрай. – Київ : ЦУЛ, 2006 . – 462 с.
14. Фурман А. В. Соціально-психологічна експертиза модульно-розвивальних занять у школі : наукове видання. – К. : “Правда Ярославичів”, 1999. – 56 с.

Модуль 3

Соціальна медіація, фасилітація та менторська підтримка

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи соціальної медіації

Лекція 1. Соціальна медіація: сутність та основа (2 год.)

Визначення понять «медіація», «медіатор», «посередник», «соціальна медіація». Історія розвитку і сфери застосування медіації за кордоном та в Україні. Медіація (посередництво): процес і стадії. Медіація як спосіб врегулювання конфліктів. Принципи, підходи та критерії ефективної медіації.

Основні поняття теми: медіація, медіатор, посередник, соціальна медіація, конфлікт,

Лекція 2. Діяльність соціального працівника з медіаторами як посередниками у розв'язанні конфліктів. (2 год.)

Підходи до управління розвитком конфліктів. Медіація в соціальній роботі. Етапи технології медіації та особливості роботи медіатора та професійні його компетентності у контексті цінностей, знань, вмінь. Комунікативні техніки, які застосовуються під час медіативних сесій.

Практичне заняття 1-2. Розробка тренінгового заняття «Сімейні групові наради як метод розв'язання конфліктних ситуацій» (4 год.)

Основні поняття теми: медіація, медіатор, посередник, сторони конфлікту, соціальний працівник, соціальна робота, соціальна технологія

Підсумковий контроль (2 год.)

Змістовий модуль 2. Впровадження інновацій у соціальній сфері

Лекція 3. Фасилітація як сучасна соціальна технологія розв'язання соціальних питань (2 год.)

Групові ефекти та їх дослідження. Сутність фасилітації як психолого-педагогічного явища. Визначення поняття «фасилітація», «фасилітатор», «соціальна фасилітація». Історія розвитку соціальної фасилітації. Фасилітація як метод соціальної роботи. Навички фасилітації. Види фасилітації. Риси, якими повинен володіти компетентний фасилітатор. Фасилітативний стиль ведення групи. Процес фасилітації. Функції фасилітативної діяльності. Фасилітація та

медіація.

Практичне заняття 3. Розробка технології «Фасилітація» для розв'язання проблемних питань різних категорій клієнтів. (2 год.)

Основні поняття теми: фасилітація, соціальна фасилітація, фасилітатор, фасилітативний стиль, функції фасилітативної діяльності.

Лекція 4. Менторська підтримка як інноваційна діяльність в соціальній сфері (2 год.)

Визначення поняття «ментор», «менторство», «наставник». Чим займається ментор. Як можна знайти ментора. Порівняння ролей наставника та ментора. Менторська підтримка. Відбір менторів. Переваги менторської підтримки. Програма менторської підтримки. Програма менторської підтримки як профілактична програма для вразливих груп населення. Необхідність впровадження Програми менторської підтримки. Філософія Програми менторської підтримки.

Практичне заняття 4. Розробка Програми менторської підтримки вразливих груп населення(2 год.)

Основні поняття теми: клієнт, ментор, менторство, менторська підтримка, наставник, програма менторської підтримки.

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

Навчально-методична карта Модуля 3
«Соціальна медіація, фасилітація та менторська підтримка»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 8 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль 4 год., підсумковий контроль – залік

Змістовні модулі	Змістовий модуль 1 Теоретичні основи соціальної медіації (69 балів)		Змістовий модуль 1 Впровадження інновацій у соціальній сфері (69 балів)	
	Теми лекцій	Соціальна медіація: сутність та основа	Діяльність соціального працівника з медіаторами як посередниками у розв'язанні конфліктів	Фасилітація як сучасна соціальна технологія розв'язання соціальних питань
Кількість балів	1	1	1	1
Теми практичних занять	Розробка тренінгового заняття «Сімейні групові наради як метод розв'язання конфліктних ситуацій»		Розробка технології «Фасилітація» для розв'язання проблемних питань різних категорій клієнтів на основі кейс-стаді.	Розробка Програми менторської підтримки вразливих груп населення
Кількість балів	22		11	11
Виконання завдання для самостійної роботи	(20 балів)		(20 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25балів)		Модульна контрольна робота 1 (25балів)	
Розрахунок	$138:100=1,38$. Студент набрав X балів; Розрахунок: $X:1,38=XX$ балів.			

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи соціальної медіації

Тема. Діяльність соціального працівника з медіаторами як посередниками у розв'язанні конфліктів.

Практичне заняття 1-2. Розробка тренінгового заняття «Сімейні групові наради як метод розв'язання конфліктних ситуацій» (4 год.)

План заняття:

На основі загальних знань щодо основ соціальної медіації та підходів до управління розвитком конфліктів розробити тренінгове заняття «Сімейні групові наради як метод розв'язання конфліктних ситуацій»; для різних категорій клієнтів, використовуючи модель педагогічної взаємодії.

Змістовий модуль 2. Впровадження інновацій у соціальній сфері

Тема. Фасилітація як сучасна соціальна технологія розв'язання соціальних питань

Практичне заняття 3. Розробка технології «Фасилітація» для розв'язання проблемних питань різних категорій клієнтів. (2 год.)

План заняття:

На основі загальних знань щодо сутності фасилітації як психолого-педагогічного явища та, проаналізувавши запропоновані кейс-стаді, вибрати одну із ситуацій та розробити технологію «Фасилітація» для вирішення даної проблеми для спеціалістів, які працюють з клієнтом, що звернувся за допомогою.

Ситуації

Ситуація №1

Після закінчення вузу Сергію не вдалося знайти роботу. Нещодавно колишній однокурсник запропонував йому поїхати разом із ним до Франції, щоб стати там найманцем. Він повідомив, що знайшов фірму, на якій пропонують зарплатню від 1,5 до 5 тис. франків, включаючи амуніцію (речі для військових), страхування, харчування і проживання на військовій базі. Сергію здалося це прекрасною нагодою подивитися світ та заробити гроші і, він довго не роздумуючи, оформив закордонний паспорт. На першій співбесіді у фірмі, яка організовує поїздку, відразу повідомили, що кандидатура Сергія їх влаштує. На цій зустрічі йому запропонували підписати контракт. Пояснили, що хвилюватись нічого, адже вказали у контракті основний пункт, де містився перелік майбутніх завдань, розмір заробітної плати. Сергія також попередили, що квитки купують у кредит, але йому необхідно буде повернути борг. Таким чином, угоду було укладено.

Сергій чув колись про небезпеки виїзду за кордон, тому перед виїздом

залишив рідним копії документів.

Ситуація №2

У січні цього року Ліля познайомилася по ICQ з кіпріотом, який виступав ініціатором листування. Він був досить наполегливим у продовженні контактів. Написав, що він є 49-річним директором великого підприємства і вислав навіть адресу сайту підприємства. Протягом подальшого спілкування між ними розгортався роман на відстані. Майже відразу ж після знайомства він почав говорити про те, що має намір приїхати до Києва і попросив підібрати для нього найдорожчий готель та ресторани. Напередодні запланованого приїзду він зателефонував дівчині та повідомив про проблему зі здоров'ям одного зі своїх батьків і тому виїхати до неї він не зможе, але радо зустрине її на території своєї країни та оплатить усі витрати. Тому порадив негайно оформити необхідні документи і придбати квитки. Ліля, окрилена такою новиною, подумала про необхідність обговорити з подругою свій від'їзд. Дівчата чули раніше про ймовірність обману під час поїздки за кордон. Тому, щоб уникнути ситуації обману, вирішили залишити батькам інформацію про її перебування, копії документів та фото. Ліля переглянула сайт підприємства де працює її обранець і там дізналася про підтвердження його посади та місця роботи. Зважаючи на достовірність даних, які він їй розповів про себе, вона, перш, ніж вирушити у подорож, вирішила звернутися за допомогою до спеціалістів.

Ситуація №3

Ганна закінчила школу, але не поступила до вузу. Знайти роботу в ріднімісті виявилось складно. Відносини з батьками ставали усе більш напруженими. Одного разу вона зустріла оголошення в газеті:

Робота за рубежом!

Робота для дівчат як офіціанток і танцівниць. Професійної підготовки не потрібно. Проїзд, страховка, проживання оплачуються роботодавцем. Робоча віза. Висока зарплата. Інтим виключений.

Тел. 234-567-890

По телефону їй відповів парубок із приємним голосом. Він назвався Олегом і запропонував зустрітися в офісі фірми. При зустрічі Олег виглядав досить інтелігентно та був добре одягнений, розповів Ганні про можливість роботи в престижному готелі в Туреччині. Він дав заповнити анкету. Ганна хвилювалася, що не зможе працювати, не знаючи ніземної мови, але Олег пояснив, що в Туреччині майже всі говорять російською мовою. Парубок запропонувавознайомитись з контрактом, підписати. Також обговорити умови виїзду за кордон та з метою економії часу й грошей допомогти Ганні оформити та оплатити необхідну візу. Ганну це влаштувало. Що роботи Ганні?

Тема. Менторська підтримка як інноваційна діяльність в соціальній сфері (2 год.)

Практичне заняття 4. Розробка Програми менторської підтримки вразливих груп населення(2 год.)

На основі загальних знань щодо сутності понять ментор, менторська підтримка, розробити Програму менторської підтримки як для вразливих груп населення.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Завдання самостійної роботи подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Змістовий модуль 1.Теоретичні основи соціальної медіації

Тема.Теоретичні основи соціальної медіації

1. Розробити термінологічний словник до модуля (5 балів)
2. Розробити кейс-стаді, де соціальний працівник виступив би у ролі медіатора (посередника) у врегулювання конфлікту (15 балів)

Змістовий модуль 2.Впровадження інновацій у соціальній сфері

Тема. Впровадження інновацій у соціальній сфері

1. Скласти 5 тестових завдань до теми «Фасилітація як сучасна соціальна технологія розв'язання соціальних питань», з них: 1- у закритій формі (одноваріантне), 1- у закритій формі (багатоваріантне), 1- відкрите запитання (відповідь текстом), 1- на відповідність, 1- на встановлення порядку виконання дій (операцій, етапів тощо) (5 балів)

2. Знайти інформацію про соціальні агенції чи кампанії, які зверталися за допомогою до менторів, проаналізувати дану інформацію та скласти перелік питань за якими би Ви звернулися за допомогою до ментора (15 балів).

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
МОДУЛЬ III СОЦІАЛЬНА МЕДІАЦІЯ, ФАСИЛІТАЦІЯ ТА МЕНТОРСЬКА ПІДТРИМКА			
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи соціальної медіації			
Теми 1-2. Соціальна медіація: сутність та основа. Діяльність соціального працівника з медіаторами як посередниками у розв'язанні конфліктів (20 год.)	практичне заняття., модульний контроль, залік	20	I-III
Змістовий модуль 2 Впровадження інновацій у соціальній сфері			
Тема 3-4. Фасилітація як сучасна соціальна технологія розв'язання соціальних питань. Менторська підтримка як інноваційна діяльність в соціальній сфері. (20 год.)	практичне заняття., модульний контроль, залік	20	IV - V
Всього разом: 40 год.		Всього разом: 40 балів	

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни.

Таблиця

**Система оцінювання навчальних досягнень студентів з модуля III
«Соціальна медіація, фасилітація та менторська підтримка»**

Вид діяльності	Бал	∑ балів
1. Відвідування лекцій	1	4 x 1 = 4
3. Відвідування практичних занять	1	4 x 1 = 4
4. Виконання практичних занять	10	4 x 10 = 40
6. Самостійна робота	20	20 x 2 = 40
7. Виконання мод. контр. роботи	25	25 x 2 = 50
Разом балів		138
Розрахунок коефіцієнту		138:100 = 1,38

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Базовый курс медиации: рефлексивные заметки / под общ. ред. С. В. Лобода. – Минск : Медисонт, 2011. – 316 с.
2. Бэрк Буш Р., Фолджер Дж. Что может медиация. Трансформативный подход к конфликту: пер. с англ. / Бэрк Буш Р., Фолджер Дж. – К. : Издатель Захаренко В.А., 2007. – 264 с.
3. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод. посібник / Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, Н. Є. Титмошенкота ін. ; за ред. Т. Л. Лях. – 2-е вид., перероб. та допов. – К. : ТОВ «ВПК «ОБНОВА», 2013. – 288 с.
4. Програма менторської підтримки. Методическі рекомендації по внедрению в Украине. – К. : Международный Альянс по ВИЧ/СПИД, 2011. – 321 с.
5. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / [Т. Ф. Алексеенко, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін.] ; за ред. І. Д. Звереві. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
6. Тренінгове керівництво по підготовці волонтерів проекту «Програма менторської підтримки». – К.: МБФ «Международный Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине», 2013. – 100 с.
7. Шкільна служба порозуміння: впровадження медіації у загальноосвітніх навчальних закладах чернівецької області : програма та навчально-методичний комплект матеріалів проекту / уклад.: Романовська Д.Д., Білик Н.М. – Чернівці, 2014. – 113 с.

Додаткова:

8. Конфліктологічна експертиза: теорія і методика / за ред. А. М. Гірнича. – К., 2006. – 166 с.
9. Ктотакіе менторы? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lookatme.ru/mag/how-to/inspiration-howitworks/213055-faq-mentors>
10. Котловий С. Діяльність соціального педагога з медіаторами як посередниками у розв'язанні конфліктів / Сергій Котловий // Молодь і ринок. – №1 (120). – 2015. – С. 15–25.
11. Лях Т. Л., Спіріна Т. П. Медіація як соціальна технологія посередництва у конфліктних ситуаціях / Т. Л. Лях, Т. П. Спіріна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : зб. наук. пр. / за ред. : В. С. Курило. – Луганськ : ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2015. – № 2 (291). – Сер. Педагогічні науки. – Ч. 1. – С. 37-47.
12. Ментор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.mentor.prom.ua>.
13. Підготовка волонтерів до роботи у службі «Телефон Довіри» : [метод. посіб.] / [Н. П. Архангельська, С. П. Бабарика, С. Я. Беляєва та ін.]. - К. : ДЦССМ, 2003. - 116 с.
14. Спіріна Т. П. Програма менторської підтримки вразливих груп населення / Т. П. Спіріна. – // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : зб. наук. пр. / за ред. : В. С. Курило. – Луганськ : ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2014. – № 3. – С. 57-67.
15. Федорак Я. Яку користь може принести вам наставник чи ментор [Електронний ресурс] / Ярослав Федорак. - Режим доступу: <http://www.management.com.ua>

Модуль 4

Методика організації та проведення адвокаційних кампаній

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Теоретичні основи та практичне значення адвокації»

Лекція 1. Адвокаційна діяльність соціального працівника (2 год.)

Зміст понять «адвокація», «адвокатування», «адвокаційна діяльність», «адвокаційна кампанія». Атуальність адвокаційної діяльності соціального працівника в Україні. Рівні адвокації. Розробка адвокаційної кампанії. Правові аспекти адвокації в галузі соціальної роботи в Україні.

Основні поняття теми: адвокація; адвокатування; адвокаційна кампанія; експертна інформація; рівні адвокації.

Практичне заняття 1. Алгоритм визначення проблем й суперечностей, що призводять до дискримінації певних груп клієнтів соціальної роботи і потребують адвокації їхніх інтересів (2 год.)

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Організація адвокаційних кампаній»

Лекція 2. Методи адвокації (2 год.)

Класифікація методів адвокації. Методи і прийоми обробки експертної інформації.

Основні поняття теми: адвокація; адвокаційна кампанія; експертна інформація; методи адвокації.

Практичне заняття 2. Розробка інформаційного повідомлення та відповідної записки (2 год.).

Практичне заняття 3. Застосування техніки переконання шляхом театралізованих вистав (2 год.).

Практичне заняття 4. Підготовка прес-релізів та прес-конференцій (2 год.).

Практичне заняття 5. Організація кампанії з написання листів до органів державної влади. Розробка петиції (2 год.).

Практичне заняття 6. Організація громадських демонстрацій та бойкотів (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

**Навчально-методична карта модуля
«Методика організації та проведення адвокаційних кампаній»**

Разом: 60 год., лекції – 4 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота – 40 год., підсумковий контроль – 2 год.

Модулі	1	2				
Назва модуля	Теоретичні основи та практичне значення адвокації	Організація адвокаційних кампаній				
Кількість балів за модуль	42	86				
Лекції	1	2				
Теми лекцій	Адвокаційна діяльність соціального працівника (1 бал)	Методи адвокації (1 бал)				
Теми практичних занять	Алгоритм визначення проблем й суперечностей, що призводять до дискримінації певних груп клієнтів соціальної роботи і потребують адвокації їхніх інтересів (11 балів)	Розробка інформаційного повідомлення та доповідної записки (11 балів)	Застосування техніки переконання шляхом театралізованих вистав (11 балів)	Підготовка прес-релізів та прес-конференцій (11 балів)	Організація кампанії з написання листів до органів державної влади. Розробка петиції (11 балів)	Організація громадських демонстрацій та бойкотів (11 балів)
Самостійна робота	5 балів	5 балів				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				
Розрахунок	128:100=1,28. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,28=XX балів (загальна кількість балів).					

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Теоретичні основи та практичне значення адвокації»

Практичне заняття 1. Алгоритм визначення проблем й суперечностей, що призводять до дискримінації певних груп клієнтів соціальної роботи і потребують адвокації їхніх інтересів (2 год.)

Технології визначення проблем і суперечностей, що дискримінують клієнтів соціальної роботи. Механізми залучення людей, чий інтерес лобіюється, до участі у адвокаційних кампаніях. Аналіз вітчизняного досвіду проведення успішних кампаній з адвокації інтересів вразливих категорій клієнтів соціальної роботи.

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Організація адвокаційних кампаній»

Практичне заняття 2. Розробка інформаційного повідомлення та доповідної записки (2 год.)

Практичне заняття 3. Застосування техніки переконання шляхом театралізованих вистав (2 год.)

Практичне заняття 4. Підготовка прес-релізів та прес-конференцій (2 год.)

Практичне заняття 5. Організація кампанії з написання листів до органів державної влади. Розробка петиції (2 год.)

Практичне заняття 6. Організація громадських демонстрацій та бойкотів (2 год.)

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Проблеми й суперечності у нормативно-правових актах, що призводять до дискримінації певних груп клієнтів соціальної роботи і потребують адвокації їхніх інтересів(20 год.)

Оберіть будь-яку групу клієнтів соціальної роботи, чії права дискримінуються і вони потребують адвокації їхніх інтересів. Визначіть проблему (и) й суперечність (ості) у нормативно-правових актах, що призводять до дискримінації цієї групи клієнтів соціальної роботи. Врахуйте, що можна здійснювати не лише аналіз вітчизняних нормативно-правових актів, але й порівнювати сучасний стан національного законодавства України у галузі, яку ви обрали, й оцінку стану його відповідності міжнародним стандартам у галузів захисту прав людини і забезпечення охорони громадського здоров'я.

Вимоги до оформлення:

*Обсяг роботи від 5 до 7 сторінок набраних у редакторі WORD у вигляді комп'ютерного файлу з розширенням *.doc. Шрифт TimesNewRoman 14. Міжрядковий інтервал 1,5. Поля з усіх сторін 20 мм.*

Виконання завдання приймається електронною поштою за адресою: t.liakh@kubg.edu.ua (тема повідомлення: Адвокація_ср_1)

Самостійна робота 2. Інтерв'ю для ЗМІ(20 год.)

Оберіть групу клієнтів соціальної роботи, інтереси яких ви любіюватиме. Вам необхідно підготуватися до інтерв'ю у ЗМІ. Уявімо, що це інтерв'ю для одного з найвідоміших національних телевізійних каналів. І це інтерв'ю ранком побачать у випуску новин мільйони глядачів.

Завдання:

1. Підготуйтеся до інтерв'ю, дотримуючись нижче наведених порад.
2. Запишіть на відео ваше інтерв'ю. Відео не має перевищувати 5 хв.
3. Готовий відеозапис вашого інтерв'ю збережіть на гугл диску, відкрийте доступ для користувача «Лях Тетяна Леонідівна (t.liakh@kubg.edu.ua)» та надішліть на електронну адресу t.liakh@kubg.edu.ua запрошення його переглянути.

Поради щодо підготовка до інтерв'ю

1. Перед інтерв'ю підготуйте відповіді на наступні питання:
Де і коли ви будете давати інтерв'ю?
 - Як довго триватиме інтерв'ю?
 - Хто ще, крім вас, буде інтерв'ювати?
 - Чи буде дискусія або інтерв'ю проходити після деякої події або воно буде прив'язано до якої? То темі?
 - Чому журналісти обрали саме цю тему і саме вас для проведення інтерв'ю?
 - Чи буде це інтерв'ю транслюватиметься в прямому ефірі?
2. Дізнайтеся побільше про журналіста, який буде брати у вас інтерв'ю:
Оцініть його аудиторію. З'ясуйте, хто є вашою мішенню серед його аудито-

рії і якого роду інформацію ви можете передати вашої мішені через даного журналіста. Зв'яжіться з журналістом і узгодьте питання, які будуть обговорюватися під час інтерв'ю. Завжди пам'ятайте: інтерв'ю починається з того моменту, як ви починаєте вести бесіду з журналістом. Запитайте журналіста про те, які питання будуть вам задані і чи будуть ці питання підтримкою або, навпаки, будуть оскаржувати вашу позицію.

3. Підготуйте статистичні дані, цифри, історії з особистого досвіду та ін.
4. Складіть список основних проблем, які вихотелі б довести до аудиторії, і виділіть по 3-4 са? Екпортувати важливих моменти в кожній проблемі.
5. Переконайтеся в тому, що з питань вашого інтерв'ю ви володієте найсвіжішою інформацією.

Як поводитися під час інтерв'ю

Намагайтеся зберігати і зберігайте спокій, будьте зосередженими.

Пам'ятайте, що не журналіст є мішенню вашої діяльності з відстоювання інтересів; ваша мета - ті впливові люди, які будуть дивитися або слухати інтерв'ю або - в якості непрямої мішені - широкі верстви населення.

Пам'ятайте, саме ви володієте всіма необхідними фактами і саме ви знаєте з теми більше, ніж журналіст. Намагайтеся, щоб ваші відповіді були чіткими і короткими, використовуйте доступну мову, не використовуйте жаргон і незрозумілі широкому загалу скорочення. Не давайте відвернути вас від теми розмови, суворо дотримуйтеся пунктів свого плану. Якщо поставлено питання не по вашій темі, спробуйте повернутися до того: «Я думаю, що те, про що ви мене питаєте, дуже важливо, але не будемо забувати, що головною проблемою є ...».

Якщо для того, щоб відповісти на питання, вам слід подумати, то повторіть питання вголос перед тим, як відповісти.

Намагайтеся весь час повертати журналіста до висвітлення найважливіших для вас питань або проблем.

Повторення – це спосіб того, щоб інформація досягла бажаної мети.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл.

Таблиця

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I «Теоретичні основи та практичне значення адвокації»		
Теми 1. Адвокаційна діяльність соціально-го працівника(20 год.).	практичне заняття, модульний контроль	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II «Організація адвокаційних кампаній»		
Теми 2. Методи адвокації(20 год.)	практичне заняття, модульний контроль	5
<i>Разом: 36 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни.

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	2
2.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
3.	Самостійна робота	10
4.	Практичні заняття	66
128:100=1,28. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,28=XX балів (загальна кількість балів).		

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення модуля 4.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовний модуль I				Змістовний модуль II								Сума
42				86								128:100=1,28. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,28=XX балів (загальна кількість балів).
Л1	П1	Ср1	Мк1	Л2	П2	П3	П4	П5	П6	Ср1	МК2	
1	1	5	25	1	11	11	11	11	11	5	25	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Адвокація² : метод. рекмоендации / Под ред. Т. Дешко. – К. : Международный Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине, 2015. – 148 с.

2. Проведение кампаний по адвокации³ : учеб. пособие / А. Левин, Л. Логгинова, О. Семерик и др. – Вильнюс : Служба партнерства EuroCase в Восточной Европе, 2004. – 44 с.

Допоміжна:

1. Гильманов А. А., Таишева Л. А. Успешные стратегии адвокации в области профилактики вич-инфекции //Общественное здоровье и здравоохранение. – 2008. – №. 2. – С. 15-17.

2. Згурська В. Л. Адвокаційнадіяльністьорганізаційгромадянського суспільства //Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2013. – №. 61. – С. 435-440.

3. Линник С. О. Пріоритетидержавноїполітики у сферіохорониздоров'я України щодореалізацііміжнароднихстратегій у сферіборотьби з ВІЛ/СНІД //Держава та регіони. Сер.: Державнеуправління. – 2013. – №. 1. – С. 173-178.

4. Менджул М. В., Навроцький В. В. Кампаніїадвокасі як інструментдемократичнихперетворень //Ужгород: КАПЛ «ВЕСТЕД» видавництвоОлександрри-Гаркуші–2011.–66 с.

5. Скрипка І. В., Семигіна Т. В. Практика колективногопредставництваінтересів в Україні (на прикладі людей, якіживуть з ВІЛ/СНІДом) / Наукові записки. – Т. 162. (Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота). – 2014. – С. 62-67

6. Требін М. П. Громадянськесуспільство в Україні: європейськіпоради та українськіреалії //Гілея: науковийвісник. – 2013. – №. 76. – С. 247-250.

²Електронний ресурс: <http://www.aidsalliance.org.ua/ru/library/our/advocacy/pdf/mg5.pdf>

³Електронний ресурс: http://astau.org.ua/_Files/DocLib/0039/advocacy_campaigns.pdf

Модуль 5

Мотиваційне консультування у соціальній роботі

Змістовий модуль 1.

Теорії зміни поведінки та мотивування до змін

Лекція 1. Теорії мотивації. (2 год.)

Поняття потреб та мотивації.

Огляд теорій мотивації (маслоу, герцберг, макклелланд, врум).

Основні ознаки мотивації та умови її виникнення.

Практичне заняття 1. Теорія мотивації. (2 год.)

Лекція 2. Модель зміни поведінки (2 год.)

Сутність спіральної моделі зміни поведінки.

Складові елементи змін: актуальність (важливість), впевненість, готовність.

Основні шляхи зміни поведінки.

Стадії та процес змін.

Практичне заняття 2. Модель зміни поведінки (2 год.)

Модульний контроль 1.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні засади мотиваційного консультування у соціальній роботі

Лекція 3. Сутність мотиваційного консультування, принципи, структура. (2 год.)

Сутність мотиваційного консультування та його мета.

Складові процесу мотивування та зміст мотиваційного консультування.

Принципи, структура мотиваційного інтерв'ю.

Завдання соціального працівника на кожній зі стадій зміни поведінки.

Практичне заняття 3. Сутність мотиваційного консультування, принципи, структура. (2 год.)

Лекція 4. Стратегії мотиваційного консультування та етапи зміни поведінки (2 год.)

Зміст стратегій мотиваційного консультування.

Зв'язок стратегій мотиваційного консультування та етапів зміни поведінки.

Навички соціального працівника-консультанта, які допоможуть йому бути успішним.

Практичне заняття 4. Стратегії мотиваційного консультування та етапи зміни поведінки (2 год.)

Модульний контроль 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Інструменти мотиваційного консультування у соціальній роботі

Практичне заняття 5, 6. Інструменти мотиваційного консультування отримувачів послуг. (2 год.)

Практичне заняття 7. Техніки балансу прийняття рішення. (2 год.)

Практичне заняття 8. Етапи вирішення проблеми. Подолання опору. (2 год.)

Модульний контроль 3.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА МОДУЛЮ 5. «Мотиваційне консультування у соціальній роботі»
Разом: 90 год., лекцій – 8 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 60 год., підсумковий контроль – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III		
Назва модуля	Теорії зміни поведінки та мотивування до змін		Теоретичні засади мотиваційного консультування у соціальній роботі		Інструменти мотиваційного консультування у соціальній роботі		
Кількість балів	59 балів		69 балів		99 балів		
Лекції	1	2	3	4	5,6	7	8
Дати							
Теми лекцій	Теорії мотивації (1 бал)	Модель зміни поведінки (1 бал)	Сутність мотиваційного консультування, принципи, структура (1 бал)	Стратегії мотиваційного консультування та етапи зміни поведінки (1 бал)			
Теми практичних занять	Теорії мотивації (11 балів)	Модель зміни поведінки (11 балів)	Сутність мотиваційного консультування, принципи, структура (11 балів)	Стратегії мотиваційного консультування та етапи зміни поведінки (11 балів)	Інструменти мотиваційного консультування отримувачів послуг (22 балів)	Техніки балансу прийняття рішення (11 балів)	Етапи вирішення проблеми, подолання опору (11 балів)
Самостійна робота	№ 1 (10 балів)		№ 2 (20 балів)		№ 3 (10 балів)	№ 4 (10 балів)	№ 5 (10 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		
Підсумковий контроль	ЗАЛІК						

Максимально можлива кількість балів: 227.

Коефіцієнт: 2,27.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 2,27 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Теорії зміни поведінки та мотивування до змін

Практичне заняття 1. Теорія мотивації. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Поняття потреб та мотивації.

Основні ознаки мотивації та умови її виникнення.

Література:

Основна: 1, 2.

Додаткова: 1, 3.

Практичне заняття 2. Модель зміни поведінки (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Сутність спіральної моделі зміни поведінки. Як змінююсь я?

Складові елементи змін: актуальність (важливість), впевненість, готовність.

Основні шляхи зміни поведінки.

Стадії та процес змін.

Література:

Основна: 1, 2, 3, 4, 5.

Додаткова: 1, 2, 3.

Модульний контроль 1.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні засади мотиваційного консультування у соціальній роботі

Практичне заняття 3. Сутність мотиваційного консультування, принципи, структура. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Сутність мотиваційного консультування та його мета.

Складові процесу мотивування та зміст мотиваційного консультування.

Принципи, структура мотиваційного інтерв'ю.

Завдання соціального працівника на кожній зі стадій зміни поведінки.

Література:

Основна: 1, 4, 5.

Додаткова: 1.

Практичне заняття 4. Стратегії мотиваційного консультування та етапи зміни поведінки (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу. Аналіз з відео-роликів з елементами мотиваційного консультування.

Зміст стратегій мотиваційного консультування.

Зв'язок стратегій мотиваційного консультування та етапів зміни поведінки.

Навички соціального працівника-консультанта, які допоможуть йому бути успішним.

Література:

Основна: 1, 4, 5.

Додаткова: 1.

Модульний контроль 2.

Змістовий модуль 3.

Інструменти мотиваційного консультування у соціальній роботі

Практичне заняття 5, 6. Інструменти мотиваційного консультування отримувачів послуг. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу. Робота у групах з практичними ситуаціями щодо проведення мотиваційного консультування.

Підтримуючі запитання у мотиваційному консультуванні.

Арсенал прийомів та інструментів (вправ, технік), які може використовувати консультант у ході мотиваційного консультування на різних стадіях усвідомлення проблеми та зміни поведінки.

Література:

Основна: 3, 4, 5.

Додаткова: 2.

Практичне заняття 7. Техніки балансу прийняття рішення. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу. Робота у групах з практичними ситуаціями щодо проведення мотиваційного консультування.

Арсенал прийомів та інструментів (вправ, технік), які може використовувати консультант у ході мотиваційного консультування на різних стадіях усвідомлення проблеми та зміни поведінки.

Література:

Основна: 3, 4, 5.

Додаткова: 2.

Практичне заняття 8. Етапи вирішення проблеми. Подолання опору. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу. Робота у групах з практичними-

ми ситуаціями щодо проведення мотиваційного консультування.

Етапи вирішення проблеми.

Джерела опору у вигляді факторів, пов'язаних з консультантом, зовнішніх факторів соціального середовища і факторів, пов'язаних з клієнтом.

Відпрацьовуються конкретні стратегії подолання опору.

Ефективне планування.

Роль сім'ї та найближчого оточення у зміні поведінки.

Література:

Основна: 3, 4, 5.

Додаткова: 2.

Модульний контроль 3.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Теорії зміни поведінки та мотивування до змін

Тема 1, 2.

1. Рефлексія власного досвіду змін поведінки, звичок або способу життя за методикою «Як змінююсь я» (10 балів). Обсяг – 2 друковані аркуші (TimesNewRoman, 12).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Теоретичні засади мотиваційного консультування у соціальній роботі

Тема 3,4.

2. Аналіз за запропонованою схемою 3-х відео-роликів (будуть запропоновані додатково) щодо стадій зміни поведінки клієнтів та стратегій, використаних консультантами (20 балів).

Схема аналізу:

- 1. Проблеми та ризики для клієнта.*
- 2. Стадія зміни поведінки клієнта щодо кожної з виявлених проблем (ризиків).*
- 3. Запитання, які задавав консультант для з'ясування (1) проблеми та (2) стадії зміни поведінки.*
- 4. Стратегії, які використав соціальний працівник-консультант.*
- 5. Рекомендації щодо подальших консультацій.*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Інструменти мотиваційного консультування у соціальній роботі

Тема 5, 6.

3. Робота з методикою «Координати Декарта» за проблемною ситуацією, яка потребує рішення, за вибором студента (10 балів).

Тема 7.

4. Робота з методикою «День незалежності» за проблемною ситуацією, яка потребує рішення, за вибором студента (10 балів).

Тема 8.

5. Розроблення плану втілення прийнятого рішення у життя за запропонованою матрицею (10 балів).

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Рефлексія власного досвіду змін поведінки, звичок або способу життя за методикою «Як змінююсь я» (16 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	
Змістовий модуль II.			
Аналіз за запропонованою схемою 3-х відеороликів (будуть запропоновані додатково) щодо стадій зміни поведінки клієнтів та стратегій, використаних консультантами (18 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	20	
Змістовий модуль III.			
Робота з методикою «Координати Декарта» за проблемною ситуацією, яка потребує рішення, за вибором студента (8 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	10	
Робота з методикою «День незалежності» за проблемною ситуацією, яка потребує рішення, за вибором студента (9 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	10	
Розроблення плану втілення прийнятого рішення у життя за запропонованою матрицею (9 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	10	
<i>Разом: 60 год.</i>	<i>Разом:</i>	60	

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Лекції	4
2.	Практичні заняття	88
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	75
4.	Самостійна робота	60
Підсумковий рейтинговий бал		227

Максимально можлива кількість балів: 227.

Коефіцієнт: 2,27.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 2,27 =$ кількість балів – рейтинговий показник успішності студента (де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

Розподіл балів, присвоюваних студентам

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ							ПМК	Разом
Змістовий модуль 1 (лекції, практичні, самостійна робота)		Змістовий модуль 2 (лекції, практичні, самостійна робота)		Змістовий модуль 3 (лекції, практичні, самостійна робота)				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
12	22	22	22	32	21	21	75	227

Питання для самоперевірки

1. Сутність поняття потреби та мотивація.
2. Теорії мотивації.
3. Сутність спіральної моделі зміни поведінки.
4. Стадії зміни поведінки та процес змін.
5. Сутність мотиваційного консультування та його мета.
6. Складові процесу мотивування та зміст мотиваційного консультування.
7. Принципи, структура мотиваційного інтерв'ю.

8. Завдання соціального працівника на кожній зі стадій зміни поведінки.
9. Зміст стратегій мотиваційного консультування.
10. Зв'язок стратегій мотиваційного консультування та етапів зміни поведінки.
11. Підтримуючі запитання у мотиваційному консультуванні.
12. Арсенал прийомів та інструментів (вправ, технік), які може використовувати консультант у ході мотиваційного консультування.
13. Стратегії подолання опору клієнта.
14. Роль ефективного планування у мотиваційному консультуванні.
15. Роль сім'ї та найближчого оточення у зміні поведінки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Байкенов Е.Б. Мотивационноеконсультирование на различныхэтапахнаркологическойпомощи: методическиерекомендации / Е.Б. Байкенов. – Павлодар, 2010. – 49 с.
2. Мотивационное интервьюирование : руководство для тренера. – Душанбе : «СПИД ФОНД Восток-Запад», 2011. – 68 с.
3. Мотивационное интервьюирование лиц, употребляющих инъекционные наркотики : метод. рекоменд. – К. : Альянс ВИЧ, СПИД в Украине, 2004. – 108 с.
4. Подросткигрупп риска к инфицированию ВИЧ : Книга для участника : учебно-методическоепособие / [Аноприенко Е. В., Журавель Т. В., Пархоменко Ж. В.] / Подобщ. ред. Т. В Журавель. – К. : ПЦ «Фолиант», 2012. – 228 с.
5. Профілактика вживання наркотиків серед учнівської та студентської молоді: метод. посіб. // Журавель Т.В., Самусь В.В., Сергеева К.В., Соловйова О.Д., Строева Н.М.; за ред. Т.В. Журавель. – К.: ФО-П Буря О.Д., 2014. – 96 с.

Додаткова:

1. Айві Ален. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта: навч. посіб / АленАйві. – К. : Сфера, 1998. – 342 с.
2. Когнитивно-поведенческие вмешательства в терапии зависимости от ПАВ : роуководство по проведению тренингов. – М. : УНП ООН, 2007. – 60 с.
3. Подросткигрупп риска к инфицированию ВИЧ : Книга для тренера : учебно-методическоепособие / [Аноприенко Е. В., Журавель Т. В., Пархоменко Ж. В.] / Подобщ. ред. Т. В Журавель. – К. : ПЦ «Фолиант», 2012. – 252 с.

Модуль 6. Соціальна терапія

Змістовий модуль 1

Соціальна терапія як вид соціальної роботи

Лекція 1. Сутність та зміст соціальної терапії (2 год.)

Функції соціальної терапії: соціальне «лікування», соціальний захист, соціальний розвиток; відмінність психотерапевтичних методів (технологій) від соціальної терапії; критерії вирішення соціальних проблем клієнта; вимоги до професійної підготовки соціальних працівників.

Основні поняття теми: функції, критерії, соціальні проблеми, оціальне «лікування», Соціальний захист, соціальний розвиток.

Лекція 2. Історичний огляд використання різних видів мистецтва в соціальній терапії (2 год.)

Використання різних видів мистецтва з метою лікування в Древній Греції, Китаї і Індії та Європі. Сучасні дослідження.

Основні поняття теми: терапія; образотворче мистецтво; мистецтво.

Практичне заняття 1. Моделі соціальної терапії (2 год.)

Практичне заняття 2. Ретроспективний аналіз використання різних видів мистецтв в соціальній терапії (2 год.).

Змістовий модуль 2

Методика здійснення соціальної терапії

Лекція 3. Методи соціальної терапії (2 год.)

Адміністративні, економічні, психолого-педагогічні методи. Найбільш дієві методи соціальної терапії: трудова, терапія самовиховання, методи поведінкової терапії у групі, дискусійна терапія, соціотерапія, музикотерапія, ритмотерапія, арттерапія, кольоротерапія, психогімнастика, натурпсихотера-

пія, логотерапія, бібліотерапія, імаготерапія

Основні поняття теми: трудова, терапія самовиховання, методи поведінкової терапії у групі, дискусійна терапія, соціотерапія, музикотерапія, ритмотерапія, арттерапія, кольоротерапія, психогімнастика, натурпсихотерапія, логотерапія, бібліотерапія, імаготерапія.

Лекція 4. Основні форми соціальної терапії. Соціальна терапія з різними категоріями клієнтів (2 год)

Індивідуальна та групова терапія. Особливості застосування. Соціальна терапія з різними категоріями клієнтів: інвалідами, людьми похилого віку та ін.

Основні поняття теми: індивідуальна терапія; групова терапія.

Практичне заняття 3. Особливості застосування індивідуальної та групової терапії (2 год.)

Практичне заняття 4. Основні етапи соціальної терапії

1. Знайомство фахівця з проблемою, запрошення клієнта до співпраці.
2. Оцінка проблеми, її значущості для клієнта, місця, яке вона займає в його житті.
3. Планування подальшої діяльності та прийняття взаємних зобов'язань.
4. Здійснення запланованих змін.
5. Оцінка отриманих результатів і завершення роботи.

Змістовий модуль 3

Соціальна терапія у практичній соціальній роботі.

Практичне заняття 5. Особливості проведення арт-терапії.

Практичне заняття 6. Особливості проведення казкотерапії.

Практичне заняття 7. Особливості проведення тілесно-рухової терапії.

Практичне заняття 8. Особливості проведення ігрової терапії.

Навчально-методична карта модуля 6 «Соціальна терапія»

Змістовий модуль	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		
Назва змістового модуля	Соціальна терапія як вид соціальної роботи		Методика здійснення соціальної терапії		
Кількість балів за модуль	64 бали		64 бали		
Лекції	1	2	3	4	
Теми Лекцій	Сутність та зміст соціальної терапії	Історичний огляд використання різних видів мистецтва в соціальній терапії	Методи соціальної терапії	Основні форми соціальної терапії. Соціальна терапія з різними групами клієнтів	
Відвідування лекцій	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	
Теми практичних занять (ПЗ)	Моделі соціальної терапії	Ретроспективний аналіз використання різних видів мистецтв в соціальній терапії	Особливості застосування індивідуальної та групової терапії	Основні етапи соціальної терапії	
Відвідування ПЗ/ Робота на ПЗ/	1+10=11	1+10=11	1+10=11	1+10=11	
Самостійна робота (СР)	СР № 1 5 балів	СР № 2 5 балів СР №3 5 балів	СР № 4 5 балів	СР № 5 5 балів	СР № 6 5 балів
Види поточного контролю	Модульний контроль 1 25 балів		Модульний контроль 2 25 балів		

Змістовий модуль	Змістовий модуль 3			
Назва змістового модуля	Соціальна терапія у практичній соціальній роботі			
Кількість балів за змістовий модуль	89 балів			
Теми практичних занять (ПЗ)	Особливості проведення арт-терапії	Особливості проведення казко-терапії	Особливості проведення тілесно-рухової терапії	Особливості проведення ігрової терапії
Відвідування СЗ/Робота на СЗ/	1+10=11	1+10=11	1+10=11	1+10=11
Самостійна робота (СР)	СР № 1 5 балів	СР № 2 5 балів	СР №3 5 балів	СР №4 5 балів
Види поточного контролю	Модульний контроль 3 25 балів			
Підсумковий контроль	Залік			

Загальна кількість набраних балів – 217. $217:100=2,17$ Наприклад, якщо студент набрав за 1- 2-3 модулі **200 балів**, то відповідно він отримує - 200 : 2,17:=92 бали.

За системою EST це А – відмінно.

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1 Соціально-терапія як вид соціальної роботи

Практичне заняття 1. Моделі соціальної терапії (2 год.)

- Схарактеризувати функції соціальної терапії: соціальне «лікування», соціальний захист, соціальний розвиток;
- Розробити в міні-групах моделі соціальної терапії, презентувати групи.

Практичне заняття 2. Ретроспективний аналіз використання різних видів мистецтв в соціальній терапії (2 год.).

- Здійснити аналіз використання різних видів мистецтва з метою лікування в Древній Греції, Китаї і Індії та Європі.
- Презентувати сучасні дослідження з даної проблеми.

Змістовий модуль 2 Методика здійснення соціальної терапії

Практичне заняття 3. Особливості застосування індивідуальної та групової терапії (2 год.)

Обговорення завдань індивідуальної та групової терапії.

Практичне заняття 4. Основні етапи соціальної терапії (2 год.)

- Схарактеризувати основні етапи соціальної терапії:
 1. Знайомство фахівця з проблемою, запрошення клієнта до співпраці.
 2. Оцінка проблеми, її значущості для клієнта, місця, яке вона займає в його житті.
 3. Планування подальшої діяльності та прийняття взаємних зобов'язань.
 4. Здійснення запланованих змін.
 5. Оцінка отриманих результатів і завершення роботи.

Змістовий модуль 3 Соціальна терапія у практичній соціальній роботі.

Практичне заняття 5. Особливості проведення арт-терапії.

- Визначити види арт-терапії;
- Проаналізувати методику проведення арт-терапевтичних занять;
- Презентація в аудиторних умовах структурних компонентів арт-терапевтичного заняття з різними категоріями клієнтів.

Практичне заняття 6. Особливості проведення казкотерапії.

- Проаналізувати методику проведення казкотерапії.;
- Презентація в аудиторних умовах структурних компонентів казкотерапії з різними категоріями клієнтів.

Практичне заняття 7. Особливості проведення тілесно-рухової терапії.

- Проаналізувати методику проведення тілесно-рухової терапії;
- Презентація в аудиторних умовах структурних компонентів заняття з різними категоріями клієнтів.

Практичне заняття 8. Особливості проведення ігрової терапії.

- Проаналізувати методику проведення ігрової терапії.;
- Презентація в аудиторних умовах структурних компонентів заняття з різними категоріями клієнтів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1

Соціальна терапія як вид соціальної роботи (20 год.)

Самостійна робота № 1

Створіть картотеку публікацій з анотацією, в яких би розкривалися питання використання методів соціальної терапії.

Самостійна робота № 2

Підготуйте повідомлення про використання різних видів мистецтва в соціальній терапії.

Самостійна робота № 3

Підготуйте 10 тестових запитань по даному модулю.

Змістовий модуль 2

Методика здійснення соціальної терапії (20 год.)

Самостійна робота № 4

Підготувати повідомлення на тему “Використання лялькотерапії як одного з напрямів арт-терапії”.

Самостійна робота № 5

Розробити рекомендації для соціальних працівників щодо використання різних методів соціальної терапії.

Самостійна робота № 6

Доберіть приклади проблемних ситуацій (5-6) клієнта, які можуть бути вирішені за допомогою соціальної терапії

Змістовий модуль 3

Соціальна терапія у практичній соціальній роботі (20 год.)

Самостійна робота № 7

Здійсніть спостереження за проведенням одного з напрямів арт-терапії в роботі з різними категоріями клієнтів. Запишіть спостереження, проведіть його аналіз.

Самостійна робота № 8

Здійсніть спостереження за проведенням казкотерапії в роботі з різними категоріями клієнтів. Запишіть спостереження, проведіть його аналіз.

Самостійна робота № 9

Здійсніть спостереження за проведенням ігрової терапії в роботі з різними категоріями клієнтів. Запишіть спостереження, проведіть його аналіз.

Самостійна робота № 10

Здійсніть спостереження за проведенням тілесно-рухової терапії в роботі з різними категоріями клієнтів. Запишіть спостереження, проведіть його аналіз.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Соціально-терапія як вид соціальної роботи (20 год)			
CP 1	Індивідуальне заняття, модульний контроль	5	I-II
CP 2	практичне заняття, модульний контроль	5	II-III
CP 3	Індивідуальне заняття, модульний контроль,	5	III-IV
Змістовий модуль 2 Методика здійснення соціальної терапії (20 год.)			
CP 4	практичне заняття, модульний контроль індивідуальне заняття,	5	IV-V
CP 5	практичне заняття, модульний контроль індивідуальне заняття,	5	V-VI
CP 6	практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль,	5	VI-VII
Змістовий модуль 3 Соціальна терапія у практичній соціальній роботі (20 год.)			
CP 7	практичне заняття, модульний контроль індивідуальне заняття,	5	VII
CP 8	практичне заняття, модульний контроль індивідуальне заняття,	5	VIII
CP 9	практичне заняття, модульний контроль індивідуальне заняття,	5	IX
CP 10	практичне заняття, модульний контроль індивідуальне заняття,	5	X
<i>Разом: 60 год.</i>	<i>Разом: 50 балів</i>		

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни.

Таблиця

Система оцінювання навчальних досягнень студентів за модулем 6
«Соціальна терапія»

№ п/п	Вид діяльності	Кількість завдань	Розрахунок	Загальна сума за видами діяльності
1.	Відвідування лекцій	4	4 x 1 бал	4
2.	Відвідування семінарських (практичних) занять	8	8 x 1 бал	8
3.	Виконання завдання для самостійної роботи	10	10 x 5 балів	50
4.	Робота на практичному занятті, у тому числі - доповідь, - виступ, - повідомлення, - участь у дискусії, тощо	8	8 x 10	80
6.	Виконання модульної контрольної роботи	3	3 x 25 балів	75
Максимальна кількість балів з дисципліни		217		

Форма контролю – залік. Коефіцієнт з даної дисципліни дорівнює $(217 : 100 = 2,17)$.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Копытин А.И. Основы арт-терапии. – Спб.: Лань, 1999. – 259 с.
2. Копытин А.И. Системная арт-терапия. – Спб.: Питер, 2001. – 224 с.
3. Лебедева Л.Д. Практика Арт-терапии: Подходы, диагностика, система занятий. – СПб.: Речь, 2003. – 256 с.
4. Медведева Е.А. Артпедагогика и арт-терапия в специальном образовании. – М.: Академия, 2001. – 248 с.
5. Пилипенко О.І. Профілактика і терапіязасобами мистецтва: Науково-методичний посібник. – К.: А.Л.Д., 1996. – 56 с.
6. Тюптя Л.Т., Іванова І. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посіб. — К.: ВМУРОЛ "Україна", 2004. — С. 220—227.

Додаткова література

1. Витак Г.Й. Особливості становлення арт-терапії в Україні / Витак Г.Й. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/znpvgvzdia_2014_56_7.pdf
2. Корнелиус Х., Фейр Ш. Выиграть может каждый. Как разрешать конфликты. — М.: Стрингер, 1992. — С. 18—32.
3. Моделювання та впровадження програм щодо формування здорового способу життя. Підзаг. ред. І. Звереві і Г. Лактію-нової. К. : Наук. світ. — 56 с.
4. Профілактика і терапія засобами мистецтва / За заг. ред. О.І. Пилипенка. — К., 1996. — 56 с.
5. Психодрама. Г. Лейтц. Классическая психодрама Я.Л. Морено. — М.: Прогресс, 1994. — С. 195—215.
6. Социальная работа: Учеб. пособие / Под общ. ред. В.И. Курбатова. — 2-е изд., перераб. и доп.— Ростов н/Д.: Феникс, 2003.— С. 188—191.
7. Соціальна робота: Короткий енцикл. слов. // Соціальна робота. — Кн. 4. — К.: ДЦССМ, 2002. — С. 467.
8. Технология социальной работы: Учеб. пособие / Под ред. И.Г. Зайнышева. — М.: Гуманит. изд. центр "ВЛАДОС", 2002. — С. 59—71.

IV. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

V. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- робоча навчальна програма;
- презентації теоретичного матеріалу в PowerPoint
- роздаткові матеріали для самостійної роботи студента під час практичних занять;
- контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- тести.

VI. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Атуальність адвокаційної діяльності соціального працівника в Україні.
2. Види соціальних інновацій.
3. Визначення інновацій. Особливості соціальних інновацій.
4. Використання результатів соціальної експертиси.
5. Вимоги до експерта та експертної групи.
6. Вимоги до експертного висновку.
7. Завдання соціального працівника на кожній зі стадій зміни поведінки.
8. Зв'язок стратегій мотиваційного консультування та етапів зміни поведінки.
9. Зміст понять «адвокація», «адвокатування», «адвокаційна діяльність», «адвокаційна кампанія».
10. Зміст стратегій мотиваційного консультування.
11. Інноваційна діяльність, інноваційний процес та інноваційний потенціал особистості.
12. Інституційно-правові основи соціальної експертиси.
13. Класифікація методів адвокації. Методи і прийоми обробки експертної інформації.
14. Класифікація методів соціальної експертиси.
15. Критерії відбору експертів для здійснення соціальної експертиси.
16. Методи соціальної експертиси.
17. Мета і завдання соціальної експертиси.
18. Методи соціальної терапії (музикотерапія, бібліотерапія, сміхотерапія та ін.).
19. Методи та прийоми обробки експертної інформації.
20. Наукові підходи до класифікації інновацій.
21. Організаційна схема проведення соціальної експертиси.
22. Пасивний та активний опір змінам.
23. Підтримуючі запитання у мотиваційному консультуванні.
24. Правові аспекти адвокації в галузі соціальної роботи в Україні.
25. Прийоми та інструменти (вправ, технік), які може використовувати консультант у ході мотиваційного консультування.
26. Принципи, структура мотиваційного інтерв'ю.
27. Процедури прийняття результатів соціальної експертиси.
28. Рівні адвокації.
29. Розробка адвокаційної кампанії.
30. Розробка моделі впровадження інновацій у соціальній сфері (навести конкретний приклад)
31. Роль ефективного планування у мотиваційному консультуванні.
32. Роль сім'ї та найближчого оточення у зміні поведінки.

33. Складові процесу мотивування та зміст мотиваційного консультування.
34. Соціальна ефективність інноваційної діяльності
35. Соціальна терапія в практиці соціальної роботи.
36. Соціально-економічні чинники гальмування інноваційного процесу.
37. Стадії зміни поведінки та процес змін.
38. Стратегії подолання опору клієнта.
39. Стратегії управління ризиками.
40. Суб'єкти інновацій.
41. Суб'єкти експертних оцінок.
42. Суб'єкти соціальної експертизи та їх функції.
43. Сутність мотиваційного консультування та його мета.
44. Сутність поняття потреби та мотивація.
45. Сутність соціальної терапії і її види.
46. Сутність спіральної моделі зміни поведінки.
47. Сутність якісних та кількісних методів оцінювання ризиків при впровадженні інновацій.
48. Теорії мотивації.
49. Форми та методи стимулювання впровадження інновацій у соціальній сфері
50. Функції соціальної експертизи.

VII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Модулі курсу «Сучасні стратегії надання соціальних послуг»	Загальна кількість балів
Модуль 1. Соціальні інновації	128
Модуль 2. Соціальна експертиза	108
Модуль 3. Соціальна медіація, фасилітація та менторська підтримка	138
Модуль 4. Методика організації та проведення адвокаційних кампаній	128
Модуль 5. Мотиваційне консультування у соціальній роботі	227
Модуль 6. Соціальна терапія	217
Всього:	946
946:60=15,8 Студент набрав X балів; Розрахунок: X:15,8=XX балів; XX балів + бали за екзамен (мах. 40 балів) = загальна кількість балів	